

La capitalitat de la cultura catalana, una oportunitat ben aprofitada

FILA CULTURAL. L'any 2018 Manresa va agafar el relleu de la ciutat de Reus i es convertia en la capital de la cultura catalana, una capitalitat que s'ha passejat per espais públics inèdits, ha quedat pintada en murs i ha ballat en places i racons. Un projecte que ha potenciat les arts visuals, la dansa i el circ, i ha augmentat l'autoestima d'aquells que l'habiten.

Actuació de Festivalet de Circ.

Ponts. Ponts com a estructures per passar d'una banda a una altra, com a aixoplucs, com a representacions de l'aire lliure. Ponts entre persones, entre barris, entre territoris, entre disciplines, entre regidories, entre cultures. Ponts de cultura. Amb aquest lema va engegar la 15a edició de la capitalitat de la cultura catalana a Manresa l'any 2018, on la figura del pont i la seva versió més metafòrica han esdevingut una part fonamental d'un relat intens i coherent per gestar i executar un programa cultural que encara cueja. Una vegada traspassada la capitalitat a Cervera, en general es fa una valoració molt positiva de l'any de la capitalitat, tant des de l'administració i el públic, com des del consell assessor, un grup format per una quinzena de persones que va idear, coordinar i pilotar el programa cultural d'un any sencer destinat a posar en relleu la capacitat de Manresa de generar cultura al més alt nivell.

Tot i que l'assumpció del projecte ja estava signada el 2014, entre Xavier Tudela, president de l'organització Capital de la Cultural Catalana, i Joan Calmet, aleshores regidor de Cultura de l'Ajuntament de Manresa, va ser la nova regidora de Cultura, Anna Crespo, qui va assentar les premisses de com calia que es gestés i es desenvolupés l'organització de la capitalitat. Tant Crespo, com l'alcalde Valentí Junyent i la resta de regidors, van tenir clar que la capitalitat havia de ser un projecte de ciutat i que, per tant, no podia ser liderat per un sol actor. Per això es va crear un consell assessor integrat per perfils professionals molt diversos i pertanyents a diferents disciplines culturals. Entre altres membres, en van formar part Lúcia Hinojo i David Ibàñez, persones vinculades a l'organització de la Fira Mediterrània; Laura Batallé, directora i ballarina de l'escola Olga Roig; Dani Castellano, director de la Casa de la Música; Roser Oduber, de CACIS i presidenta de la Taula de les Arts Visuals de la Catalunya Central; Joan Morros, representant de l'Associació Cultural El Galliner; Jo Jet, cantant i activista cultural, a més de tot l'equip tècnic de l'Ajuntament de Manresa.

Segons comenta Lúcia Hinojo, «vam acceptar formar-ne part des del primer moment, valorant molt positivament aquesta metodologia oberta i participativa i de treball conjunt, que ha acabat creant sinergies amb la resta de membres del consell». Hinojo subratlla que l'experiència d'anys treballant a la Fira Mediterrània «ens ha permès aportar experiència i assessorament en algun espectacle concret, i ens ha permès reforçar la idea, compartida amb l'Ajuntament, de fer un programa divers, que connectés diversos sectors i amb capacitat d'interacció amb els ciutadans». Sobre l'aspecte coparticipatiu del projecte, Txus Aloy, gestora cultural i membre del consell assessor, explica que van prioritzar «aquelles activitats amb més impacte cultural i social» i que alhora potenciessin «dinàmiques de participació i integració». I és que amb més de setanta projectes com a punt de partida, bé calia consensuar uns criteris per reduir l'allau de propostes a una trentena. També es van tenir en compte la projecció de la ciutat, l'element innovador, l'obertura a temàtiques poc difoses en el territori i la viabilitat econòmica. D'altra banda, va caldre fer encaixar aquestes condicions amb les premisses prefixades des de la regidoria de Cultura pel que fa a donar protagonisme a determinats espais -centre històric, fàbrica dels Panyos i l'Anònima-, als artistes joves i a la paritat de gènere.

Llegats de la capitalitat

Dins el programa de la capitalitat, a més de presentar les propostes de les entitats, es van crear activitats pròpies com el "Pas", espectacle d'obertura; "Lux Mundi", acte de cloenda, que va aplegar 5.500 espectadors en deu sessions a la basílica de la Seu; el festival Batecs de dansa, la Festa del Riu i el Festivalet de Circ, amb la voluntat clara de potenciar l'entorn natural, la dansa, les arts visuals i el circ, manifestacions nascudes amb la voluntat de mantenir-se com a llegat.

El festival Batecs, celebrat entre els dies 6 i 8 d'abril i promogut per la Plataforma per la Dansa de la Catalunya Central, va oferir una vintena de propostes, totes presentades a l'aire lliure, en un intent de desmitificar aquest gènere i buscar-ne la popularització. Pel que fa a la Festa del Riu, responia a la necessitat de recuperar el parc del Cardener com a espai lúdic, i també els ponts, com a lema de la capitalitat. A primers de juny es va fer una trobada popular, adreçada a un públic familiar, amb un seguit d'actuacions musicals i activitats esportives i naturalistes. Segons Crespo, es tractava «de reprendre unes activitats, una vida al costat del riu que ja es feia a la Manresa dels nostres avis». I amb l'objectiu d'atansar el món del circ a tothom, la companyia manresana La Crica va programar nou espectacles, que es van poder veure per tot el centre històric entre els dies 31 d'agost i de setembre.

La capitalitat també ha deixat empremta gràfica en diverses parets de la ciutat, gràcies al projecte MUR, Manresa Art Urbà, creat amb l'objectiu d'obrir un nou espai d'expressió artística, fomentar la descoberta d'espais desconeguts o poc transitats i revalorar els àmbits urbans en procés de degradació, situats sobretot al nucli urbà. Es tracta de vuit murals, quatre de gran format, pintats durant el mes de juliol, producte de la col·laboració entre artistes locals i altres artistes consagrats d'àmbit internacional com Mr. Aryz, Mohamed L'Ghacham i Ana Langeheldt. En l'àmbit literari, la poeta i rapsoda Sònia Moya, autora d'uns poemes escrits per a l'acte d'obertura, considera que «la meua participació com a poeta a nivell textual va acabar invertint els papers i va resultar que, al final, no era jo qui escrivia uns poemes per a l'espectacle i aquí s'acaba tot, sinó que era el pont i la seva força connotativa que m'estava dictant tot de poemes que no havia previst i que van acabar conformant un nou llibre, "Càntara"». Paral·lelament a l'aparició d'aquest poema va sorgir un espectacle homònim amb María Di Pace, estrenat en el marc del Tocats de Lletra. Tant el llibre com l'espectacle continuen girant per Catalunya.

Llegat també és «més autoestima» per als manresans. Segons l'alcalde Valentí Junyent la capitalitat ha contribuït a ratificar la "manresanitat", "i és que a vegades no hi posem prou força per sentir-nos-en orgullosos». Per a la regidora Anna Crespo la capitalitat ha servit perquè els manresans hagin "redescobert» la ciutat i també perquè l'hagin descobert els foranis, ja que «Manresa no és tan lluny i té un gran potencial cultural". Lúcia Hinojo destaca que «la nostra ciutat ha sabut aprofitar l'oportunitat de la capitalitat com a aparador de la cultura per a la resta de Catalunya, per potenciar diferents sectors culturals, apostant, en la majoria dels casos pel teixit artístic propi i posant en valor i redescobrint diferents espais». Per a Sònia Moya, «el municipi ha aprofitat per obrir-se i per nodrir-se de projectes que poden seguir formant part de la nostra agenda cultural. Donar continuïtat a aquestes iniciatives és tot un repte per a l'Ajuntament i per a totes les persones del món de la cultura que hi col·laboren per amor a la disciplina que defensen». I afegeix «de vegades, en aquest nostre viure accelerat, ens costa d'experimentar amb profunditat tot allò que se'ns ofereix a nivell cultural; en aquest cas, per a mi, manresana d'adopció, ha estat un luxe poder-ho viure d'una manera tan genuïna». En resum, han estat 60.000 espectadors, 236 activitats, 164 entitats i 133 espais. Potser els números no són el més important, però sí més no ajuden a visualitzar quatre anys de feina que han culminat en la construcció de nous ponts, sòlids i permanents, per a un futur cultural i social millor.